

NR 79/2014

STOSUNKI POLSKO-AMERYKAŃSKIE

I WPŁYW POLITYKI

STANÓW ZJEDNOCZONYCH

NA SYTUACJĘ NA ŚWIECIE

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2014 roku

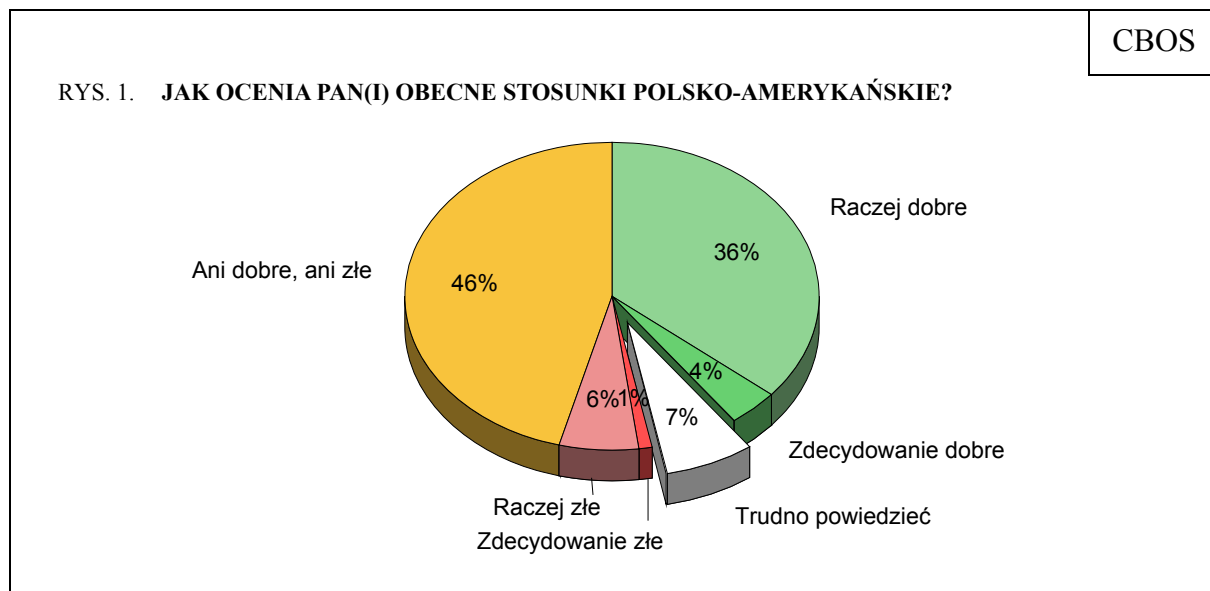

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Miesiąc¹ przed planowaną wizytą prezydenta Stanów Zjednoczonych Baracka Obamy w Polsce, zapytaliśmy Polaków o ocenę stosunków polsko-amerykańskich oraz o opinie na temat wpływu Stanów Zjednoczonych na sytuację na świecie.

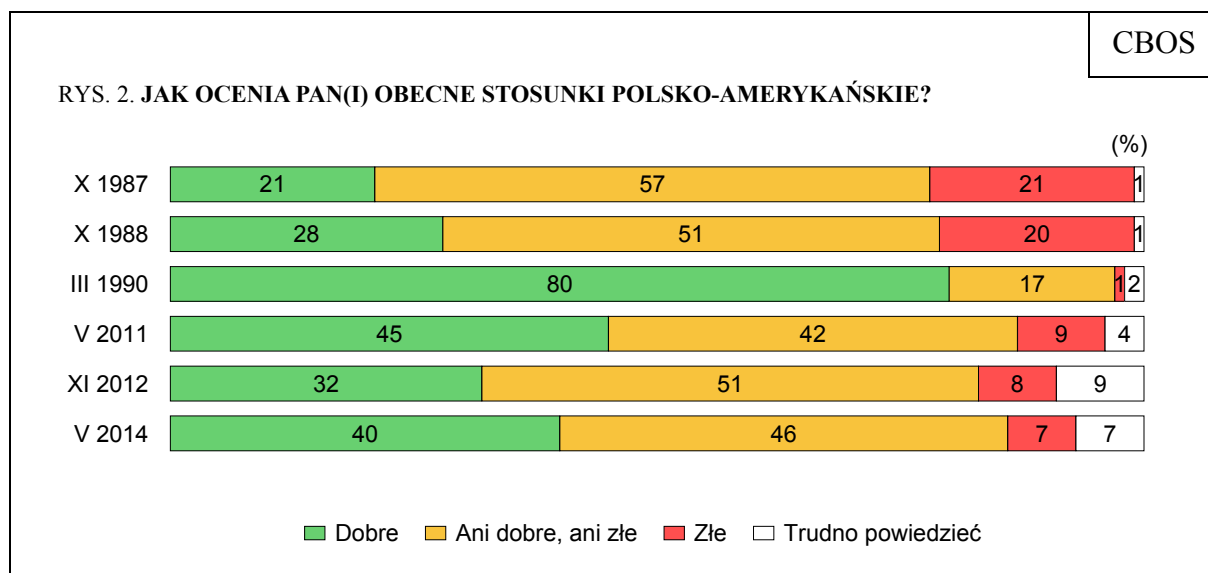
OCENA STOSUNKÓW POLSKO-AMERYKAŃSKICH

Obecne relacje polsko-amerykańskie najczęściej odbierane są przez Polaków ambiwalentnie – blisko połowa badanych (46%) twierdzi, że nie są one ani dobre, ani złe. Pozostali badani zdecydowanie częściej oceniają je jako dobre niż jako złe (odpowiednio 40% i 7%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (288) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 8–14 maja 2014 roku na liczącej 1074 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Oceny stosunków polsko-amerykańskich są lepsze niż notowane w listopadzie 2012 roku, przed wyborami prezydenckimi w Stanach Zjednoczonych (o 8 punktów procentowych zwiększył się odsetek ocen pozytywnych, o 5 punktów zmniejszył się odsetek ocen ambiwalentnych, a o 1 punkt – negatywnych), ale nieco gorsze niż uzyskane w maju 2011 roku, przed poprzednią wizytą prezydenta Baracka Obamy w Warszawie².

Przeprowadzone analizy wielozmiennowe³ wskazują, iż ocena obecnych relacji polsko-amerykańskich wiąże się przede wszystkim z deklarowanym przez respondentów poziomem zainteresowania polityką. W grupie badanych bardzo mocno zainteresowanych, uważnie (szczegółowo) śledzących prawie wszystko, co się dzieje w polityce, oraz wśród osób deklarujących duże zainteresowanie polityką, co przejawia się dość dokładnym śledzeniem tego, co się w niej dzieje, przeważają pozytywne oceny (odpowiednio 57% i 52%). Wśród ankietowanych średnio zainteresowanych, śledzących jedynie główne wydarzenia oraz deklarujących niewielkie bądź żadne zainteresowanie życiem politycznym, dominują oceny ambiwalentne (odpowiednio 47%, 47%, 43%). Ponadto im zainteresowanie dla spraw polityki jest mniejsze, tym mniej ocen dobrych, a więcej złych. Warto przypomnieć, iż w listopadzie 2012 roku⁴ we wszystkich wyróżnionych grupach dominowały oceny ambiwalentne.

² Zob. komunikat CBOS „Polacy o zbliżającej się wizycie prezydenta Baracka Obamy”, maj 2011 (oprac. K. Pankowski).

³ Wykorzystano moduł *IBM SPSS Decision Trees*.

⁴ Zob. komunikat CBOS „Polacy o wyborach prezydenckich w Stanach Zjednoczonych, stosunkach polsko-amerykańskich i wpływie USA na świat”, listopad 2012 (oprac. B. Badora).

Tabela 1

Jak ocenia Pan(i) obecne stosunki polsko-amerykańskie?	Jak określił(a)by Pan(i) swoje zainteresowanie polityką? Czy jest ono:				
	bardzo duże – uważnie (szczegółowo) śledzę prawie wszystko, co się dzieje w polityce	duże – dość uważnie śledzę to, co się dzieje w polityce	średnie – śledzę jedynie główne wydarzenia	nikłe, niewielkie – często umykają mojej uwadze nawet ważne wydarzenia	żadne – praktycznie mnie to nie interesuje
	w procentach				
Zdecydowanie dobre	8	9	5	3	0
Raczej dobre	49	43	40	34	23
Ani dobre, ani złe	41	42	47	47	43
Raczej złe	3	3	5	6	6
Zdecydowanie złe	0	2	1	1	3
Trudno powiedzieć	0	2	2	8	25

Ocena stosunków polsko-amerykańskich wiąże się także z deklarowanymi przez badanych poglądami politycznymi (zob. tabele aneksowe). Obecnie za dobre najczęściej uznają je respondenci identyfikujący się z prawicą i politycznym centrum (po 45%), natomiast ankietowani, którzy nie potrafią określić swoich poglądów na skali „lewica–centrum–prawica” (10%), częściej niż pozostali oceniają je źle.

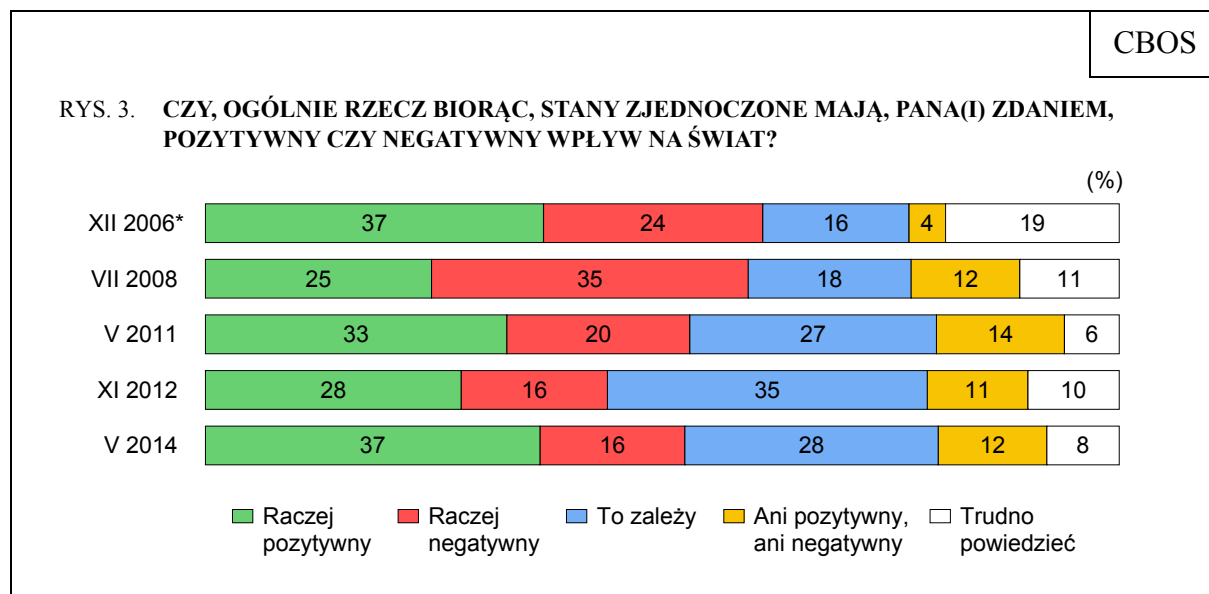
OPINIE NA TEMAT WPŁYWU STANÓW ZJEDNOCZONYCH NA SYTUACJĘ NA ŚWIECIE

Stany Zjednoczone wciąż pozostają jedynym supermocarstwem, mimo że od ponad dwóch dziesięcioleci w polityce i gospodarce światowej rośnie znaczenie także innych krajów⁵. Przy okazji zbliżającej się wizyty prezydenta Baracka Obamy w Polsce ponownie zapytaliśmy Polaków, jak postrzegają rolę Stanów Zjednoczonych w polityce międzynarodowej.

Obecne oceny wpływu tego kraju na sytuację na świecie są najlepsze od 2006 roku. Zatrzymał się dotychczasowy trend wzrostu odsetka ocen niejednoznacznych, wskazujących na postrzeganie roli tego mocarstwa w polityce międzynarodowej w zależności od konkretnej sytuacji. W maju br. największa grupa Polaków stwierdziła, że – ogólnie rzecz biorąc – Stany Zjednoczone mają pozytywny wpływ na świat (37%, od listopada 2012 roku wzrost o 9 punktów procentowych). Ponad jedna czwarta badanych uważa, że ich wpływ na świat zależy od sytuacji (28%, spadek o 7 punktów), natomiast 12% (wzrost o 1 punkt) ma stosunek ambiwalentny do tej opinii – sądzi, że ten wpływ nie jest ani jednoznacznie pozytywny, ani

⁵ Chodzi przede wszystkim o kraje grupy BRICS, a zwłaszcza Chiny.

negatywny. Zmiany opinii odnotowane w stosunku do poprzednich pomiarów najprawdopodobniej związane są z jednoznacznym stanowiskiem Stanów Zjednoczonych w kwestii Ukrainy i zaangażowania Rosji w wydarzenia w tym kraju.

* W grudniu 2006 odpowiedzi do wyboru były inaczej sformułowane, tzn. zamiast odpowiedzi „Raczej pozytywny” i „Raczej negatywny” zamieszczono odpowiedzi „Głównie pozytywny” i „Głównie negatywny”

Opinie respondentów na temat wpływu Stanów Zjednoczonych na świat są silnie związane z oceną stosunków polsko-amerykańskich. Badani pozytywnie oceniający bilateralne relacje pomiędzy naszymi państwami w większości (56%) rolę tego kraju w polityce światowej oceniają pozytywnie. Na przeciwnym biegunie lokują się ankietowani źle oceniający stosunki Polska–Stany Zjednoczone – blisko połowa (48%) wyraża pogląd, że ten kraj, ogólnie rzecz biorąc, ma negatywny wpływ na świat.

Tabela 2

Czy, ogólnie rzecz biorąc, Stany Zjednoczone mają, Pana(i) zdaniem, pozytywny czy negatywny wpływ na świat?	Jak ocenia Pan(i) obecne stosunki polsko-amerykańskie? Czy są one:			
	dobrze	ani dobre, ani złe	złe	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Raczej pozytywny	56	25	21	17
Raczej negatywny	9	20	48	8
To zależy	24	34	20	14
Ani pozytywny, ani negatywny	8	16	3	10
Trudno powiedzieć	4	5	9	50

Opinie o wpływie Stanów Zjednoczonych na bieg światowych spraw zależą również od stopnia zainteresowania polityką – im jest ono większe, tym częstsze są oceny pozytywne.

Tak jak w listopadzie 2012 roku⁶, o ich pozytywnej roli przekonane są w zdecydowanej większości osoby bardzo uważnie śledzące wszystko, co dzieje się w polityce, jednak obecnie taki pogląd dominuje również wśród pozostałych badanych. Warto zauważyć, iż wśród osób, które interesują się polityką tylko w niewielkim stopniu lub w ogóle się nią nie interesują, częstsze niż wśród zainteresowanych tą sferą życia są oceny ambiwalentne oraz odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

Tabela 3

Czy, ogólnie rzecz biorąc, Stany Zjednoczone mają, Pana(i) zdaniem, pozytywny czy negatywny wpływ na świat?	Jak określił(a)by Pan(i) swoje zainteresowanie polityką? Czy jest ono:				
	bardzo duże – uważnie (szczegółowo) śledzę prawie wszystko, co się dzieje w polityce	duże – dość uważnie śledzę to, co się dzieje w polityce	średnie – śledzę jedynie główne wydarzenia	nikłe, niewielkie – często umykają mojej uwadze nawet ważne wydarzenia	żadne – praktycznie mnie to nie interesuje
	w procentach				
Raczej pozytywny	66	42	39	32	29
Raczej negatywny	23	19	15	18	16
To zależy	9	31	31	26	21
Ani pozytywny, ani negatywny	2	4	12	14	14
Trudno powiedzieć	0	5	3	10	19

Najprawdopodobniej jednoznaczne stanowisko Stanów Zjednoczonych w kwestii ukraińskiej przełożyło się na poprawę ocen wpływu tego kraju na sytuację na świecie. Być może przyczyniło się to również do polepszenia opinii na temat relacji polsko-amerykańskich, gdyż w tej sprawie oba nasze kraje prezentują podobne stanowisko, a w obliczu aktywności militarnej Rosji na pograniczu z Ukrainą i krajami NATO Stany Zjednoczone podkreślały, iż pozostają politycznym i militarnym sojusznikiem Polski. Nie bez znaczenia dla poprawy ocen wzajemnych relacji pozostaje zapewne także zapowiedziana wizyta prezydenta Baracka Obamy w Polsce, związana z obchodami 25-lecia przemian ustrojowych w naszym kraju.

Opracowała
Barbara BADORA

⁶ Por. przyp. 4.

Tabela 1

		Jak ocenia Pan(i) obecne stosunki polsko-amerykańskie? Czy są one:				Liczba osób
		dobrze	ani dobrze, ani źle	źle	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		40	46	7	7	1071
Płeć	Mężczyźni	47	44	8	1	513
	Kobiety	35	48	5	12	558
Wiek	18–24 lata	43	46	6	5	125
	25–34	40	46	6	8	215
	35–44	39	50	4	8	183
	45–54	38	50	8	5	173
	55–64	40	45	10	5	187
	65 lat i więcej	44	41	5	11	188
Miejsce zamieszkania	Wieś	40	43	9	8	412
	Miasto do 19 999	47	38	7	7	167
	20 000 – 99 999	33	56	4	8	209
	100 000 – 499 999	40	49	5	6	181
	500 000 i więcej mieszk.	45	49	5	1	103
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	40	40	7	12	234
	Zasadnicze zawodowe	45	41	5	10	265
	Średnie	36	51	8	4	357
	Wyższe	42	51	5	2	217
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	43	49	6	2	98
	Średni personel, technicy	19	65	14	2	49
	Pracownicy adm.-biurowi	34	58	3	4	68
	Pracownicy usług	45	42	4	8	77
	Robotnicy wykwalifikowani	43	50	5	2	118
	Robotnicy niewykwalifik.	36	43	12	8	45
	Rolnicy	42	43	12	3	38
	Pracujący na własny rach.	45	40	8	7	38
	Bezrobotni	33	50	7	10	80
	Emeryci	44	43	5	7	222
	Renciści	30	43	12	15	76
	Uczniowie i studenci	49	46	1	3	81
		Gospodynie domowe i inni	43	32	6	19
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	36	53	7	4	156
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	39	50	8	4	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	42	47	6	4	244
	prywatnym gosp. rolnym	38	48	13		36
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	44	39	6	10	137
	501–750	35	52	6	7	128
	751–1000	44	44	4	8	144
	1001–1500	41	48	6	5	181
	Powyżej 1500 zł	44	48	7	2	210
Ocena własnych war. mater.	Źłe	34	53	6	6	154
	Średnie	39	45	8	8	416
	Dobre	43	45	5	6	502
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	43	39	9	9	47
	Raz w tygodniu	39	48	6	7	504
	1–2 razy w miesiącu	47	37	7	9	159
	Kilka razy w roku	38	50	6	6	215
	W ogóle nie uczestniczy	42	46	7	5	146
Poglądy polityczne	Lewica	42	43	9	5	192
	Centrum	45	49	4	2	315
	Prawica	45	48	5	3	285
	Trudno powiedzieć	29	42	10	19	280

Tabela 2

		Czy, ogólnie rzecz biorąc, Stany Zjednoczone mają, Pana(i) zdaniem, pozytywny czy negatywny wpływ na świat?					Liczba osób
		Raczej pozytywny	Raczej negatywny	To zależy	Ani pozytywny, ani negatywny	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		37	16	28	12	8	1071
Płeć	Mężczyźni	38	20	25	11	4	513
	Kobiety	35	12	30	12	11	558
Wiek	18–24 lata	33	22	28	14	3	125
	25–34	36	16	32	7	8	215
	35–44	32	18	31	12	7	183
	45–54	36	14	38	9	4	173
	55–64	37	18	25	14	6	187
	65 lat i więcej	44	12	13	16	16	188
Miejsce zamieszkania	Wieś	40	16	25	10	8	412
	Miasto do 19 999	37	13	23	16	11	167
	20 000 – 99 999	29	18	32	13	7	210
	100 000 – 499 999	37	17	28	10	8	179
	500 000 i więcej mieszk.	40	14	35	9	3	103
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	40	17	18	10	14	234
	Zasadnicze zawodowe	39	13	22	16	10	264
	Średnie	36	16	31	13	4	357
	Wyższe	31	19	38	7	4	217
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	31	14	45	6	4	98
	Średni personel, technicy	27	9	51	12		49
	Pracownicy adm.–biurowi	25	16	42	12	5	68
	Pracownicy usług	30	18	27	16	9	77
	Robotnicy wykwalifikowani	33	27	23	13	5	118
	Robotnicy niewykwalifik.	38	16	29	9	9	45
	Rolnicy	35	13	39	7	6	38
	Pracujący na własny rach.	35	33	15	6	10	38
	Bezrobotni	38	12	35	10	5	81
	Emeryci	44	13	15	15	14	222
	Renciści	39	25	16	12	7	76
	Uczniowie i studenci	38	16	29	13	3	81
	Gospodynie domowe i inni	48	7	24	9	13	79
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	34	13	41	9	3	157
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	33	21	30	11	5	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	29	22	30	11	7	244
	prywatnym gosp. rolnym	22	16	43	10	10	36
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	38	14	29	9	10	138
	501–750	30	18	27	14	10	127
	751–1000	37	20	27	10	7	144
	1001–1500	41	16	26	12	5	182
	Powyżej 1500 zł	37	15	34	11	3	210
Ocena własnych war. mater.	Złe	34	20	30	8	8	153
	Średnie	35	16	24	15	10	415
	Dobre	39	15	30	10	6	502
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	38	11	26	7	17	47
	Raz w tygodniu	37	16	26	13	9	503
	1–2 razy w miesiącu	39	13	25	13	9	159
	Kilka razy w roku	34	17	32	11	6	217
	W ogóle nie uczestniczy	37	22	28	7	5	145
Poglądy polityczne	Lewica	42	18	26	12	2	193
	Centrum	38	11	33	12	5	316
	Prawica	38	18	27	12	6	285
	Trudno powiedzieć	31	19	23	10	17	277